

salmebogsintresserade, med stiftsprosten Hee-Andersen som ledare. Från estetiska och även rent religiösa synpunkter har också en viss kritik satt in (främst Vilstrup i Gads danske Magasin). Psalmhistorikern teol. d:r L. J. Koch har påtalat bl. a. att många psalmer ha blivit för långa, åtskilliga andliga sånger borde varit med, och att en viss gammaldags språkdräkt i somliga psalmer — bl. a. alltför många som nämner satan! — skulle lägga hinder i vägen för förståelsen bland vår tids människor.

Men mycket positivt har också kommit till uttryck. Man har praktiskt nog bildat ett särskilt psalmbokssällskap som skall se till att den nya andaktsboken kommer ut i billiga utgåvor, en tanke som ju på sin tid föresvävade vår J. O. Wallin. Bland de ledande i detta nya sällskap är även biskop Noack.

En psalmbokskommitté är ett slags gränsdragningskommission säges det i förordet till prövepsalmboken. (Ordet har väl, tänker jag, för ett danskt öra vissa bitoner som vi inte uppfatta. Betänk att i dansk press gång på gång diskuteras gränsproblem: det gäller Nordens sydgräns, Sönderjyllands slutgiltiga sydgräns!) En lätt uppgift har aldrig någon psalmbokskommitté haft — och kommer aldrig att få. Därtill äro önskemålen för många och ofta alltför motsatta.

Men en viss modifikation beträffande sånger och textändringar, några uteslutningar och några återtagningar av uteslutet stoff vill det synas som om prövepsalmboken gott skulle kunna bestå sitt prov. Spännande skall det emellertid bli att se, om den förut så älskade tilläggslinjen helt kommer att övergivas i vårt psalmrika södra grannland! Bland de nordiska psalmböckerna på den intresserades bokhylla kommer i varje fall den förnyade danska psalmboken att inta en rangplats. Och Kaj Munks dristiga nej till planerna på en ny psalmbok, i hans artikel i Jyllandsposten 1942 "En ny psalmbok? Nej", kommer väl ändå till syvende og sidst att mötas av ett ja!

*Hilmer Wentz.*

---

## Liber ecclesie Enebyensis.

### Några anmärkningar.

I sitt arbete Nattvardsberedelsen i reformationstidens svenska kyrkoliv<sup>1</sup> har Åke Andrén i förbigående behandlat den så kallade Liber ecclesie Enebyensis och med ledning av vattenmärket i det till handskriften använda papperet bestämt handskriftens tillkomst till tiden närmast efter

<sup>1</sup> Lund 1952.

1525.<sup>2</sup> Till detta forskningsresultat skola här nedan fogas några ytterligare synpunkter, som framkomma vid en närmare granskning av handskriftens innehåll, utan att därför något mera ingående studium av handskriften och de med den förenade problemen avses.

Liber ecclesie Enebyensis förvaras nu i Musikaliska Akademiens bibliotek. Den är ombunden i modern tid, och på främre pärmens yttersida står den upplysningen intryckt, att boken tillhör Östra Eneby församling, som ligger i Norrköpings kontrakt av Linköpings stift. På samma sida anges också bokens titel till Liber ecclesiae Enebyensis. Boktitelns formulering gör det troligt, att denna är överförd till det nya bandet från en så lydande ägareanteckning, som funnits i boken före ombindningen. Möjligen döljer sig volymen bland någon av de liturgiska böcker, som vid visitationerna 1642 och 1600 i Östra Eneby antecknades.<sup>3</sup>

Boken är en för liturgiskt bruk avsedd musikhandskrift. Den innehåller antifoner och responsorier till tidegården för ett antal större fester. Men dess innehåll är icke begränsat till tidegården. Den innehåller sångerna till mässans proprium för Juldagen, Påskdagen, Pingstdagen och Mikaelidagen.<sup>4</sup> Dessutom innehåller den processionssånger för ljusprocessionen på Kyndelmässodagen,<sup>5</sup> sånger i samband med palminvigningen, palmdistributionen och den därpå följande palmprocessionen under Palm-söndagen,<sup>6</sup> sånger i samband med korsets tillbedjan på Långfredagen,<sup>7</sup> sånger tillhörande ceremonierna under Påskvigilian,<sup>8</sup> processionssånger för Gångdagarna<sup>9</sup> och Helga Lekamens fest.<sup>10</sup>

Vad som emellertid i detta sammanhang uppmärksamheten i främsta rummet skall fästas på, är det officium som börjar på fol. 30 verso i handskriften. Det omfattar antifonerna till första vespern, invitorium, antifoner och responsorier till matutin med tre nocturner, antifoner till laudes samt magnifikatantifon till andra vespern. Den första antifonen till första vespern har denna lydelse: Christo sit pia laus quam prouexit Nicolaus, alleluya. Första responsoriet till matutinen börjar Letetur Osgotia. Det är tydligt, att detta östgötska helgon Nikolaus icke kan vara någon annan än Nicolaus Hermanni. Dennes officium, Historia sancti Nicolai episcopi

<sup>2</sup> Anf. arb. sid. 188, anm. 10.

<sup>3</sup> A. Sandberg, Linköpings stifts kyrkoarkivalier till och med år 1800, Lund 1948, sid. 435 f.

<sup>4</sup> Fol. 14 v, 52 r, 61 v.

<sup>5</sup> Fol. 20 v.

<sup>6</sup> Fol. 44 r.

<sup>7</sup> Fol. 47 v.

<sup>8</sup> Fol. 49 r.

<sup>9</sup> Fol. 56 v.

<sup>10</sup> Fol. 66 r.

Lincopensis, trycktes i Söderköping 1523.<sup>11</sup> Om man jämför officiet i handskriften med detta tryckta Nicolaus Hermanniofficium, visar det sig, att de äro identiska. Därmed har i första hand framlagts ett på handskriftens innehåll baserat bevis för, att denna tillhör den liturgiska traditionen i Linköpings stift. Det är därför icke ägnat att överraska, att handskriften även i fråga om övrigt liturgiskt material visar överensstämmelse med Linköpingstraditionen, sådan denna framträder till exempel i Cod. Ups. C 428, Ordinarium Lincopense, som ju täcker det liturgiska livet i hela dess utsträckning, mässor, tidegärder och processioner i Linköpings domkyrka.

Emellertid kan också detta faktum, att Nicolaus Hermannii's officium finnes i handskriften, bilda utgångspunkten för några reflexioner över handskriftens datering ur innehållets synpunkt. Det bör då först och främst observeras, att Nicolaus Hermanniofficiet icke är tillfogat efteråt utan tillhör handskriftens corpus, har tillkommit samtidigt som denna. Nu har Gottfrid Carlsson uppvisat, att Nicolaus Hermannii's translation ägde rum den 4 februari år 1515.<sup>12</sup> Nicolaus Hermanniofficiet bör rimligen tidigast ha förelegat vid detta tillfälle. Men häremot talar ett brev av den påvlige legaten Arciboldus, daterat den 20 december 1518, i vilket denne fastställer, att den första söndagen i maj skall firas såsom Nicolaus Hermannii's festdag till åminnelse av hans död. I detta brev framställes, som K. B. Westman påpekat, translationen som redan utförd "excepto officio et modo veneracionis suae". I detta uttryck ligger, som Westman framhåller, att vid tiden för Arciboldus' brev officiet ännu icke föreligger, och firningsdagen ännu icke är bestämd.<sup>13</sup> Något mer än ett år senare, den 4 februari 1520 beslutar kapitlet i Linköping enligt en av Harald Olsson i Messenius papper funnen notis med ursprungsbeteckningen "ex Registratura Lincopensi", att Nicolaus Hermannii's translationsfest skall firas högtidligen nästföljande septuagesima, och detta skall ske "solenniter cum noua Historia", högtidligen med det nya officiet till helgonets ära.<sup>14</sup> Vid detta tillfälle har alltså Nicolaus Hermanniofficiet förelegat färdigt och tagits i bruk. Av detta skäl kan Liber ecclesie Enebyensis tidigast dateras till denna tidpunkt. Den har skrivits, sedan Nicolaus Hermanniofficiet tagits i bruk år 1520. Officiet har använts vid translationsfesten, och därför har det också sin plats i

<sup>11</sup> Se om detta tryck I. Collijn, Sveriges bibliografi intill år 1600, 1, sid. 297 f.

<sup>12</sup> G. Carlsson, Anteckningar om ett par svenska helgon, i Kyrkohistorisk Årsskrift 20, 1919, sid. 339 ff.

<sup>13</sup> K. B. Westman, Anmärkning till G. Carlssons ovan anf. uppsats, Kyrkohistorisk Årsskrift 20, 1919, sid. 348.

<sup>14</sup> H. Olsson, Johannes Messenius Scandia Illustrata, Lund 1944, sid. 236 f.

handskriften efter officiet för Purificatio Marie, som firades den 2 februari, men före officiet för Sigfrid, som firades den 15 februari. Translationsdagen var nämligen, som ovan nämnts den 4 februari, ehuru festen enligt Linköpingskapitlets beslut skulle firas söndag Septuagesima.

Denna uppfattning av handskriftens tillkomsttid stämmer ganska väl överens med det resultat, Åke Andrén har kommit fram till med utgångspunkt från vattenmärket, nämligen tiden närmast efter 1525.

Om det nu klart har kunnat konstateras, att Liber ecclesie Enebyensis företräder traditionen i Linköpings stift, anmäler sig närmast den frågan, om den lokala församlingstradition, i vilken handskriften har tjänat, har avsatt några spår i denna. I detta sammanhang bör intresset i första hand riktas på gångdagsprocessionerna. På gångdagarna sjunges efter sexten söndagens mässa, och sedan bäras relikerna i procession. Under denna procession sjungas antifoner och responsorier. I Liber ecclesie Enebyensis finnas sju sådana antifoner och responsorier. Sex av dessa äro icke av något speciellt intresse, då de förekomma i Linköpingsprocessionalen på gångdagarna.<sup>15</sup> Men dessutom finnes ett responsorium Laurea Laurenti preclari, som på denna plats synes vara utmärkande för denna handskrift. Detta tyder på, att den kyrka, som Liber ecclesie Enebyensis betjänar är en Laurentiuskyrka.

Det finnes även en annan punkt i handskriften, som icke bör undgå uppmärksamheten. På fol. 25 r börjar ett officium De dedicacione ecclesie. Detta kommer omedelbart efter officiet In purificatione Marie. Purificatio Marie infaller den 2 februari. Omedelbart efter kyrkoinvigningsofficiet följer Nicolaus Hermanniofficiet. Detta är i handskriften placerat med hänsyn till translationsdagen, den 4 februari. Det framgår därför av handskriften, att kyrkan har haft sin dedikationsdag strax efter Purificatio Marie eller närmare bestämt den 3 februari.

Liber ecclesie Enebyensis är rent medeltida utan någon influens från reformationen. Det är knappast möjligt att avgöra, huru länge handskriften har varit i bruk i gudstjänsten, men det är möjligt att göra en observation, som sammanhänger med denna fråga. Påskdagens introitus ur Ps. 139, Resurrexi et adhuc tecum sum, hörde till de liturgiska texter, som blevo föremål för reformatorisk kritik. Laurentius Petri yttrar om denna introitus, att den är föga passande, eftersom David här sjunger "non tam de resurrectione Christi, quam de mirabili creatione et conseruatione piorum".<sup>16</sup> I överensstämmelse med denna kritik har en senare hand i handskriften ändrat påskdagens introitus till Resurrexit Christus ex mortuis alleluya, primitie eorum, qui dormierunt, fuit alleluya. Postquam enim per hominem mors, etiam per hominem resurrectio mortuorum

<sup>15</sup> Cod. Ups. C. 426 fol. 30 r, C 450 fol. 36 v.

<sup>16</sup> De officiis, ed. N. Fransén, sid. 82.

alleluya. Quemadmodum enim per Adam omnes moriuntur, itaque per Christum omnes viuificabuntur,<sup>17</sup> enligt 1 Kor 15:20—22. Dessutom ha noterna anpassats efter denna nya text. Detta visar, att handskriften, åtminstone i viss utsträckning, varit i bruk i reformatorisk tid ehuru knappast länge att döma av dess goda tillstånd.

Efter dessa anmärkningar följer ett register över innehållet i Liber ecclesie Enebyensis. Rubrikerna tillhöra med få undantag ej handskriften, som till största delen saknar sådana.

[*De sancta Katherina.*]

1 r	Ad vesp		... sponsam dignatus O quam mirificis
		ad magn	ant Inclita sancte
	Ad mat		inv Adoretur virginum rex
1 v		in i noc	ant Virgo sancta Katherina Specie corporis Traditur ergo
			resp Nobilis et pulcra Martirium scitiens
2 r		in ii noc	Hec quinquagenos ant Cum esset Maxentius Cesar electus
2 v			resp O quam felices Impius cum Virgo fflagellatur
		in iii noc	ant Gloriosam virginem Illa Deo dum Cum cetu virgineo
3 r			resp Horrendo subdenda Percussa gladio O mater nostra
3 v			ant Passionem gloriose Post plurima Expecto pro te gladium Vox de celis
4 r	Ad laud		ant Quia deuotis
4 v		ad ben	ant Benedictus Dominus
		Ad vesp ad magn	ant Prudens et vigilans

[*De sancto Nicholao.*]

5 r	Ad vesp		ant O Christe Qui terris positus
-----	---------	--	-------------------------------------

<sup>17</sup> Fol. 55r.

5 v			Ad celos Digne Deo Credimus
6 r	Ad mat	ad magn	ant O pastor eterne inv Confessorum regem
		in i noc	ant Nobilissimis Postquam domi Pudore bono
6 v			resp Confessor Dei Operibus sanctis Quadam die
7 r		in ii noc	ant Auro virginum Innocenter Gloriam mundi
7 v			resp Audiens Christi Qui cum audissent Beatus Nicolaus
8 r		in iii noc	ant Pontifices Sanctus quidem Muneribus datis
8 v			resp Summe Dei Dum mirentium
9 r	Ad laud ad ben		(blad saknas) ant ... oleum manat
			[ <i>In nativitate Domini</i> ]
9 r	Ad vesp ad magn Ad vesp		ant Copiose karitatis ant Iudea et Iherusalem Orietur sicut sol
9 v			Dum ortus fuerit Gaude et letare Bethlehem
10 r	Ad compl Ad mat	ad magn	resp Iudea et Iherusalem ant Cum esset desponsata ant Tu Bethlehem inv Christus natus
10 v		in i noc	ant Dominus dixit ad me Tanquam sponsus Diffusa est
11 r			resp Hodie nobis celorum Hodie nobis de celo Descendit de celis
		in ii noc	ant Suscepimus Orietur in diebus Veritas de terra
11 v			resp Quem vidistis O magnum misterium

12 r			Beata Dei genitrix
	in iii noc	ant	Ipse inuocauit me
			Letentur celi
			Notum fecit
12 v		resp	Sancta et immaculata
			Beata viscera
			Uerbum caro
13 r	Ad laud	ant	Quem vidistis
			Genuit puerpera
			Angelus ad pastores
			Facta est
13 v			Paruulus filius
	ad ben	ant	Gloria in exelcis Deo
	mem de domina		Completi sunt dies Marie
	Ad vesp	ant	Tecum principium
14 r			Redemptionem
			Exortum est
			Apud Dominum
			De fructu
	ad magn	ant	Hodie Christus natus est
14 v	Ad missam in diluculo	intr	Dominus dixit ad me
		grad	Tecum principium
15 r		all	Dominus dixit ad me
15 v		seq	Grates nunc omnes
		off	Letentur celi
		com	In splendoribus
16 r	in aurora	intr	Lux fulgebit
		grad	Benedictus qui venit
16 v		all	Dominus regnauit
		seq	Promissa mundo
18 r		off	Deus enim firmavit
		com	Exulta filia Syon
18 v	ad summam	intr	Puer natus est
		grad	Viderunt
19 r		all	Dies sanctificatus
		off	Tui sunt celi
19 v		com	Viderunt omnes
		seq	Letabundus

[*In purificatione Marie.*]

20 v	Ad processionem	ant	Aue gratia plena
			Adorna thalamum
21 v	Ad vesp ad magn	ant	Senex puerum
	Ad mat	inv	Ecce venit ad templum
	in i noc	ant	Benedicta tu
			Sicut mirra electa
			Ante thorum

22 r		resp	Adorna thalamum Senex puerum Symeon iustus
22 v	in ii noc	ant	Specie tua Adiuuabit Sicut letantium
23 r		resp	Suscipiens Iesum Responsum accepit Videte miraculum
23 v	in iii noc	ant	Gaude Maria Dignare me Post partum
24 r		resp	Postquam impleti sunt Cum inducerent Gaude Maria
24 v	Ad laud	ant	Symeon iustus Responsum accepit Accipiens Symeon Nunc dimittis Obtulerunt pro eo
25 r	Ad vesp ad magn	ad ben ant	Cum inducerent puerum Hodie beata virgo

*De dedicatione ecclesie et cetera.*

25 r	Ad vesp	ant	Pax huic domui In dedicacione
25 v			Presta Domine Benedic Domine Sanctificauit
26 r		resp	Terribilis
26 v	Ad mat	ad magn inv	O quam metuendus Filie Syon currite
27 r		in i noc ant	Tollite portas Erit mihi Edificauit Moyses
27 v		resp	In dedicacione Fundata est Benedic Domine
28 r		in ii noc ant	Non est hic aliud Vidit Iacob scalam Erexit Iacob
28 v		resp	Mane surgens O quam metuendus Sanctificauit
28 v		in iii noc ant	Qui habitat Templum Domini Benedicta gloria



			resp	Vidi ciuitatem
29 r				Lapides preciosi
				Benedic Domine
29 v	Ad laud		ant	Domum tuam Domine
				Domus mea
				Hec est domus
				Benefundata
30 r				Lapides preciosi
		ad ben	ant	Mane surgens
	Ad vesp	ad magn	ant	Zachee festinans

[*De sancto Nicholao.*]

30 v	Ad vesp		ant	Christo sit pia
				Festa placent
				Nos tegat
				Per venie
				Filiolos Habrae
31 r		ad magn	ant	Celice confessor
	Ad mat		inv	In meritis vite
		in i noc	ant	Nouuum vas
				Tener gades
31 v				Relucens hinc
			resp	Letetur Osgotia
				In ausus nepharios
				Nectar eloquentie
32 r		in ii noc	ant	Aron sacerdotio
				Hester fert clementiam
				Virtutum moralium
			resp	Carnis petulancie
				Opem leso stomacho
32 v				Pastor decus presulum
		in iii noc	ant	Carne virgo
				Gratis datam
33 r				Actibus iherarchisis
			resp	Euentus prophetico
				Nox dies ops
				SyduS poli nobile
33 v	Ad laud		ant	Nilus vt irrorat
				Compago
				Languens pupilla
34 r				Vstus et elignis
				In te sponsa
		ad ben	ant	Benedictus Dominus
	Ad vesp	ad magn	ant	Salue sidus aurcum

[*De sancto Sigfrido.*]

34 v	Ad vesp		ant	Celebremus karissimi
------	---------	--	-----	----------------------

		ad magn	ant In ymptis et confessionibus
35 r	Ad mat		inv Confessorum Domino
		in i noc	ant Adest preclara
			Is nanque regis
35 v			Audito nanque
			resp Vir inclitus Sigfridus
36 r			Igitur cum vir Dei
			Infans denique
36 v		in ii noc	ant Euoluto namque
			Ibi nempe
			Occurrit vndique
			resp O karitas veneranda
37 r			Dilectus Dei athleta
			Sacerdos Dei Sigffridus
37 v		in iii noc	ant Rex igitur Swecie
			Predicante itaque
			Fuit quoque
38 r			resp Accelerat denique
			Sanctus Sigfridus
38 v			Inmenso salutaris
	Ad laud		ant Sanctus quidem Sigfridus
			Dolens igitur
39 r			Tres siquidem
			Hos denique
			Concitat continuo
		ad ben	ant Christi fidelis famulus
39 v	Ad vesp ad magn		ant Insignis et virtutibus

[*In annunciatione Marie.*]

	Ad vesp		ant Ingressus angelus
			Aue Maria
			Spiritus sanctus
40 r			Ne timeas
			Ecce ancilla
		ad magn	ant Aue spes nostra
	Ad mat		inv Aue Maria
40 v		in i noct	ant Missus est
			Ingressus angelus
			Maria turbata
			resp Ingressus angelus
			Benedicta tu
41 r			Maria vt audiuit
		in ii noc	ant Respondens angelus
			Ecce virgo concipiens
			Dabit illi Deus
41 v			resp Dixit angelus ad Mariam
			Ecce concipies et paries

			Dabit illi
	in iii noc	ant	Dixit autem Maria
42 r			Dixit autem Maria
			Ideoque quod nascetur
		resp	Dixit autem Maria
			Quomodo fiet istud
			Christi virgo dilectissima
42 v	Ad laud	ant	Quando venit
			Verbum supernum
43 r			Beatus auctor
			Clausa parentis
			Domus pudici
		ad ben	ant Hec est dies
43 v	Ad vesp ad magn	ant	Gaudendum nobis est

[*Dominica palmarum.*]

44 r	In benedictione palmarum	ant	Collegerunt pontifices
44 v	Ad distributionem	ant	Turba multa
	Ad processionem	ant	Ante sex dies
45 r		ant	Cum audisset
45 v		ant	Cum appropinquasset
46 r		vers	Gloria laus et honor
46 v	Denudetur crux	ant	Aue rex noster
47 r		ant	Pueri hebreorum tollentes
		ant	Pueri hebreorum vestimenta
	In reditu	resp	Ingrediente Domino

[*In Parasceue.*]

47 v	Salutatio crucis	impr	Popule meus
48 r		ant	Ecce lignum crucis
48 v		ant	Crucem tuam adoramus
		hymn	Crux fidelis

[*In vigilia Pasce.*]

49 r	Novus ignis	hymn	Inuentor rutili
49 v	Ad fontem	lit	Rex sanctorum

[*In sancta nocte dominice resurrectionis.*]

50 r		ant	Surrexit Dominus
		ant	Cum rex glorie
51 r			Ego sum alpha et o
		ant	Vidi aquam
			Salue festa dies
			Ecce renascentis
52 r		resp	Sedit angelus
			Nolite metuere

52 v			Christus resurgens
53 r	Ad vesp		ant Alleluya
		ad magn	ant Vesperi autem sabbati
	Ad mat		inv Alleluya
		ad noct	ant Ego sum qui sum
53 v			Postulaui patrem meum
			Ego dormiui
		resp	Angelus Domini descendit
54 r			Angelus Domini locutus est
	Ad laud		Dum transisset sabbatum
54 v		ant	Angelus autem Domini
			Et ecce terre motus
			Erat autem aspectus eius
			Pre timore autem
			Respondens autem
		ad ben	ant Et valde mane
55 r	Ad missam		intr Resurrexi
		grad	Hec dies
55 v		all	Pascha nostrum
		off	Terra tremuit
		com	Pascha nostrum
56 r		seq	Victime paschali
			<i>[In diebus rogationum.]</i>
56 v	Ad processionem		ant Exurge Domine
			ant Surgitte sancti
			ant Cum iocunditate
			ant De Iherusalem
57 r		resp	Laurea Laurenti
57 v		resp	Summe Trinitatis simplici
		resp	Felix namque
			<i>[In ascensione Domini.]</i>
58 r	Ad vesp		ant Nisi ego abiero
		ad magn	ant Pater manifestaui
	Ad compl		ant Alleluya
		ad nunc di	ant Alleluya nimis
58 v	Ad mat		inv Alleluya regem
		in i noc	ant Eleuata est
			Dominus in templo
			A summo celo
		resp	Post passionem
59 r			Omnis pulcritudo
			Ite in orbem
	Ad laud	ant	Viri galilei
59 v			Cumque intuerentur
			Eleuatis manibus

			Exaltate regem Videntibus illis
	ad ben	ant	Ascendo ad Patrem
			[ <i>De Spiritu sancto.</i> ]
60 r	Ad vesp	ant	Veni sancte Spiritus
		ant	Non vos relinquam
	ad magn	ant	Alleluya
	Ad compl ad nunc di	inv	Alleluya Spiritus Domini
	Ad mat	ant	Factus est repente
			Confirma hoc Deus
60 v			Emitte Spiritum tuum
		resp	Dum complerentur
			Repleti sunt omnes
61 r			Apparuerunt apostoli
	Ad laud	ant	Dum complerentur
			Spiritus Domini
			Repleti sunt omnes
			Montes et omnia
61 v			Loquebantur
		ant	Accipite
	ad ben	ant	Hodie completi sunt dies
	Ad vesp ad magn	intr	Spiritus Domini repleuit
	Ad missam		Beata gens
62 r		grad	Alleluya Emitte
			Alleluya Alleluya Veni sancte
		seq	Veni sancte Spiritus et emitte
63 r		off	Confirma hoc Deus
		Com	Factus est repente
			[ <i>De corpore Christi.</i> ]
63 v	Ad vesp	ant	Sacerdos in eternum
			Miserator Dominus
			Calicem
64 r			Sicut nouelle
			Qui pacem
		ant	O quam suavis est
	ad magn	inv	Christum regem
64 v	Ad mat	ant	Fructum salutiferum
			A fructu
			Communionem calicis
		resp	Immolabit
65 r			Commedetis
			Respexit Helyas
		ant	Memor sit
65 v			Paratur nobis
			In voce

			resp	Panis quem Cenantibus illis Acceptit Ihesus
66 r	in iii noc		ant	Introibo ad Cibavit nos Ex altari
66 v			resp	Qui manducat Misit me Pater Unus panis
67 r	Ad processionem Ad laud		ant	Homo quidam fecit cenam Sapientia edificavit Angelorum esca Pinguis est panis Sacerdotes sancti
67 v				Uincetj dabo
	ad ben		ant	Ego sum panis
				[De sancto Johanne baptista.]
	Ad vesp		ant	Descendit angelus Johannes est nomen Iste puer Nazareus
68 r				Pro eo quod non
	Ad mat	ad magn	ant	Ingresso Zacharia
68 v		in i noc	inv	Regem precursoris
			ant	Priusquam te Ad omnia Ne timeas
			resp	Fuit homo Elizabeth Zacharie
69 r				Priusquam te formare
		in ii noc	ant	Misit Dominus Ecce dedi Dominus ab vtero
69 v			resp	Descendit angelus Hic est precursor Innuebant Patri
70 r		in iii noc	ant	Posuit os meum Formans me Reges videbunt
			resp	Precursor Domini Gabriel archangelus Inter natos
70 v	Ad laud		ant	Elizabeth Zacharie Innuebant Johannes vocabitur Inter natos
71 r				

			Tu puer
		ad ben	ant Apertum est
	Ad vesp ad magn		ant Perpetuis nos Domine
			<i>De apostolis Petri et Pauli.</i>
	Ad vesp		ant In plateis
71 v			Ait Petrus
			Petrus apostolus
			Factum est
72 r			Adueniente
		ad magn	ant Quodcumque ligaveris
	Ad mat		inv Regem regum
72 v		in i noc	ant Petrus et Johannes
			Claudus quidam
			Argentum et aurum
			resp Symon Petre
			Si diligis
73 r			Tu es Petrus
		in ii noc	ant In nomine Ihesu Christi
			Exiliens claudus
73 v			Vidit populus
			resp Domine si tu es
			Surge Petre
			Tu es pastor
74 r		in ii noc	ant Dixit angelus ad Petrum
			Misit Dominus angelum
			Petrus autem
			resp Quem dicunt homines
74 v			Ego pro te rogavi
			Petre amas
	Ad laud		ant Symeon Johannis
75 r			Petre amas me
			Significauit
			Ego pro te rogavi
			Tu es Petrus
		ad ben	ant Tu es pastor ouium
	Ad vesp ad magn		ant Gloriosi principes
			<i>[De sancta Maria Magdalena.]</i>
	Ad vesp		ant O redundans fons celestis
			resp Flauit auster
76 r		ad magn	ant Fidelis sermo
76 v	Ad mat		inv Ploremus coram
		in i noc	ant Ingressus Iesus
			Que dum lacrimosa
			Incendit plene
77 r			resp Soror Marthe

			Cum venisset
			Accessit ad pedes
77 v	in ii noc	ant	Intendens porro
			Ihesus dum
			Maria ergo
78 r		resp	Martha stetit
			Maria vt Iesum
			Dum esset Dominus
78 v	in iii noc	ant	Cum esset Bethanie
			Amen dico vobis
			Fundans Syon
79 r		resp	Accepit Maria
			Ubicumque predicatum
			Armilla perforata
Ad laud		ant	Maria stabat
79 v			Et vidit duos
			Dicunt ei
			Hec cum dixisset
			Dicit ei Iesus mulier
	ad ben	ant	Dicit ei Iesus Maria
Ad vesp ad magn		ant	Sancta Maria Magdalena
<i>Cantus de sancto Olauo et cetera.</i>			
80 r	Ad vesp	ant	Sancte martir Domini
			Sancte martir Olaue
			Sancte martir Olaue
80 v			Sancte Olaue martir
			O beate pater
		resp	O sancte Olaue
	ad magn	ant	Adest dies leticie
81 r	Ad mat	inv	Magnus Dominus
	in i noc	ant	Regnante illustrissimo
			Rex autem
			Hic euangelice
81 v		resp	In regali fastigio
			O quantus fidei
			Iustus vero
82 r	in ii noc	ant	Purificatus igitur
			Consepultus Christo
			Cauebat vehementer
		resp	Itaque deuotissime
			Confluebant
82 v			Florebat fides
	in iii noc	ant	Nec propria salute
			Nouo rerum ordine
83 r			Predicationis gratia
		resp	Deuenerat



			Egregius martir
			Rex inclitus
83 v	Ad laud		ant Post mortem martiris
			Implorata ope
84 r			Ad sepulcrum
			Adolescens
		ad ben	ant Quidam sacerdos
84 v	Ad vesp ad magn		ant Imperator grecus
			ant Hodie preciosus martir
			[ <i>De sancto Laurentio.</i> ]
	Ad vesp		ant Confitebor
85 r			Beatus Laurentius
			Veni desiderator
			Leuita Laurentius
			Beatus Laurentius
		ad magn	resp Laurea Laurenti
85 v	Ad mat		ant Gloriosus Dei
			inv Regem sempiternum
		in i noc	ant Quo progredieris
86 r			Noli me derelinquere
			Non ego te desero
			resp Leuita Laurentius
86 v			Strinxerunt
		in ii noc	Beatus Laurentius
			Dixit Romanus
			Beatus Laurentius
			(ett blad saknas)
87 r		in iii noc	resp . . . te Deum non negavi
			Beatus Laurentius
			Beatus vir Laurentius
87 r	Ad laud		ant Laurentius ingressus est
			Laurentius bonum opus
87 v			Adhesit anima
			Misit Dominus
			Volo pater
		ad ben	ant In craticula
	Ad vesp ad magn		ant Beatus Laurentius dum
			(blad saknas)
			[ <i>De sancto Michaelē.</i> ]
88 r	Ad vesp		ant . . . Michaelis archangeli
			resp Te sanctum Dominum
		ad magn	ant Dum sacrum
88 v	Ad mat		inv Angelorum regi Deo
		in i noc	ant Introibo in
			Stetit angelus

89 r			Data sunt ei resp Factum est silentium Stetit angelus In conspectu
89 v		in ii noc	ant Ascendit ffumus Michael archangele Michael prepositus resp In conspectu angelorum
90 r			Hic est Michael Venit Michael
90 v		in iii noc	ant Concussum est mare Laudemus Dominum Gloriosus apparuisti resp In tempore illo
91 r	Ad laud		Fidelis sermō Te sanctum Dominum ant Dum preliaretur Dum committeret Archangele Michael Angeli Domini Angeli archangeli
91 v		ad ben	ant Factum est silentium
92 r	Ad vesp ad magn Ad missam		ant Archangeli Michaelis intr Benedicite Dominum grad Benedicite Domino
92 v			all Concussum est
93 r			off Stetit angelus com Benedicite omnes
93 v			seq Ad celebres (blad saknas)

*Omnium sanctorum.*

94 v	Ad vesp		ant Sancti per ffidem (ett blad saknas)
95 r	Ad mat	in i noc	inv . . . venite adoremus ant Nouit Dominus viam Magnificauit Dominus Admirabile resp Summe Trinitatis Ffelix namque Te sanctum Dominum
95 v		in ii noc	ant Domine qui operati Hec est generatio Letamini in Domino resp Liues apostolorum. Isti sunt qui ( blad saknas)

[*Assumptio Marie.*]

96 r	Ad laud	ant . . . stellato sedet solio In odore Benedicta Pulchra es
	ad ben	ant Que est ista
	Ad vesp ad magn	ant Hodie Maria virgo Primus tonus Secundus tonus Tertius tonus
96 v		

Bengt Strömberg.

---

### Svensk orgelkonst under 1952

Kyrkosångens Vänners Orgelråd anlitas i allt större utsträckning som remissinstans åt Riksantikvarien och K. Byggnadsstyrelsen, samtidigt som det lämnar råd i orgelfrågor åt församlingar och organister. Ärendenas antal växer. I de fall föreliggande förslag ej kunnat tillstyrkas har orgelrådets framförda synpunkter föranlett förslagens omprövning eller omarbetning. Oftast har dessa synpunkter gällt stämdispositioner, men även andra sidor av byggnadsproblemen har belysts, såsom orgelns väderlådor, traktur, uppställning m. m.

Vad olika väderlådstyper angår kan konstateras att den gamla oöverträffade sleiflådan mer och mer synes undantränga andra typer. Som exempel på den saken må anföras att en av våra ledande orgelfirmor sedan många år tillbaka nästan uteslutande bygger med sleiflådor. I fråga om traktur går väl utvecklingen också framåt. Men ännu tycks mekaniken ha en lång och seg kamp att utkämpa, innan den helt övervunnit pneumatiken. Huruvida den skall lyckas ta loven också av det elektriska systemet är ännu för tidigt att yttra sig om.

Den enda väg som kan leda till verkliga framsteg på dessa områden är upplysningens. I sina yttranden brukar också orgelrådet ge uttryck åt sin uppfattning om de åtgärder som i varje särskilt fall synas lämpligast, påvisa för- och nackdelar i olika byggnadssystem o. s. v. Men har vederbörande församling då redan tecknat kontrakt angående orgelbyggnaden enligt ett bestämt system, t. ex. pneumatik, så är det inte lätt att få någon ändring till stånd. För att ej tala om det fullständigt hopplösa i situationen, när orgelbyggaren redan satt i gång orgelbygget, alltså innan ännu myndigheterna hunnit säga sitt ord. I